

LITERATURA

Rachel Cusk

ESCRITORA. PUBLICA 'A CONTRALUZ'

“Alliberar-te pot arruïnar la vida dels teus fills”

JORDI NOPCA
BARCELONA

Rachel Cusk és una de les novel·listes angleses amb més prestigi i projecció de l'actualitat. També és de les més polèmiques. El 2012 va publicar *Aftermath*, on explicava sense pèls a la llengua el divorci del primer marit: a conseqüència d'això se li va penjar l'etiqueta de “la novel·lista més odiada” al Regne Unit, tot i que la majoria de desqualificacions, en comptes d'anar dirigides a la qualitat del llibre –que era difícil de negar–, se centraven en l'autora. Després de l'escàndol ha tornat a la ficció, i el resultat és *A contraluz* (Libros del Asteroide), una novel·la on una escriptora divorciada i amb dos fills fa una breu estada a Atenes per donar un parell de classes d'escriptura creativa. La matèria narrativa és un singular exercici d'allunyament de l'autobiografia, encara que la narradora s'expressi des de la primera persona.

La protagonista d'*A contraluz* gairebé no ens explica res d'ella al llarg de les 220 pàgines de la novel·la. ¿Aquesta desaparició era el seu repte principal com a autora? Sí. No puc treballar en una novel·la si no sé absolutament tot el que hi posaré. En aquest cas pensava en una forma que pogués expressar la crisi vital que es dona a partir dels 40, quan comences a deixar de creure en tu mateix i en la realitat que t'envolta. Em vaig preguntar com podia explicar tot això en una novel·la, quan en principi una novel·la exposa les coses d'una manera prou versemblant perquè te les creguis.

Volia acostar-se amb convicció a un personatge que precisament ha perdut les conviccions. L'única opció que tenia era explicar la seva buidor a través del que li diuen totes les persones amb qui interactua.

No ho havia fet mai abans. ¿Hauria pogut sortir-se'n fa quinze anys? De cap manera. Escriure és l'eco de la pròpia vida. Hi ha persones a qui els costa més temps que als altres arribar a ser lliures.

La Faye ha hagut de trencar amb la vida familiar –marit i fills– per trobar el seu equilibri. M'interessa la lluita per ser lliure quan no ho tens fàcil, quan has d'escalar una muntanya per arribar a descobrir qui ets. És habitual arribar als 40 anys i sentir-te empresonada. Quin sentit té la vida? Què és real, de tot el que t'envolta? Són preguntes que m'he fet sovint.

Cusk va néixer al Canadà el 1967 però viu a Anglaterra des que tenia set anys. Ha escrit nou novel·les i tres llibres de memòries. PERE TORDERA

Una de les particularitats del llibre és que l'argument és mínim. Fins i tot quan fa les classes d'escriptura creativa sembla que la Faye no doni consells als alumnes. Està fet amb tota la intenció del món. La narradora pràcticament no s'expressa perquè es dedica a xuclar les històries dels altres. A més, *A contraluz* mostra una realitat paral·lela que no es regeix per la descripció de tot el que hi passa. No tenia cap sentit fer una novel·la sobre les classes d'escriptura creativa.

És un llibre ple de petites històries, com aquella en què una mare de família agafa mania al seu gos i sempre que pot li pega. L'animal acaba fugint de casa. A les meves novel·les sempre hi surten animals perquè no parlen i el món es comporta diferent al seu voltant. Els animals permeten explicar històries objectives. Són testimonis silenciosos de realitats que de vegades són dures.

¿Diria que les històries de parelles i fills que surten al llibre estan marcades per l'escepticisme? El matrimoni té moltes cares i se'n poden donar una gran quantitat de versions. El fet que situï el llibre a Atenes té a veure amb aquella lite-

ratura precristiana que ja parla d'estructures familiars destruïdes: hi sortien fills que maten les mares, dones que maten els marits... Va ser en aquest clima que va néixer la democràcia. *A contraluz* intenta respectar aquesta atmosfera. Volia parlar sobretot d'una ruptura i de com ens comportem quan passa. El pròxim llibre on surt la Faye es diu *Transit* i se centra en els efectes que causa als nens: el patiment i la crueltat que viuen.

A contraluz transmet ansietat. Alliberar-te pot arruïnar la vida dels teus fills.

El llibre va ser precedit per *Aftermath*. ¿Hi ha dues Rachel Cusk, una que escriu ficció i una altra que escriu memòries? Les consideracions sobre la maternitat i el divorci les vaig viure jo en persona, no em podia inventar personatges. Ara he deixat enrere la vergonya i la culpa. També les ganes de triomfar. Em volia aproximar al no-res i al silenci, aprendre a mirar els altres.

Com es va sentir durant la polèmica al voltant d'*Aftermath*? Sobretot em va frustrar. ■